

BULLETIN

Vereniging van Nederlandse *Kunsthistorici*

DE TIENDE JAARGANG 2002/3

BERICHTEN

Bibliografieën van de V.N.K.

In het vorige nummer van *Kunsthistorici* (2002/2) werd vermeld dat de bibliografieën die de V.N.K. al enige tijd jaarlijks laat verschijnen voortaan door Primavera Pers in Leiden zullen worden opgenomen in de fondsljsten. Deze uitgeverij zal ook de verzending overnemen van het secretariaat van de V.N.K.. De bibliografieën uit 1996 tot en met 2001 kosten € 9,00 per stuk (inclusief verzendkosten) en zijn dus vanaf nu te bestellen bij Primavera Pers. De bibliografie die in november 2002 zal verschijnen (over middeleeuwse beeldende kunst) zal ook digitaal worden uitgebracht (als floppy met een Word-bestand). De kosten hiervan zijn € 7,00 (inclusief verzendkosten). In papieren vorm kost deze bibliografie eveneens € 9,00. De volgende bibliografieën zijn leverbaar:

Selectieve bibliografie Nederlands onderzoek naar negentiende-eeuwse kunst en kunstnijverheid 1990-medio 1996, Jeroen Kapelle (samenstelling), Chris Stolwijk (commentaar) (Utrecht 1996)

Bibliografie van Nederlands onderzoek naar middeleeuwse kunst en kunstnijverheid 1991-1996, Jelga van der Zee (samenstelling), Robert W. Scheller (commentaar) (Utrecht 1997)

Bibliografie van Nederlands onderzoek naar beeldende kunst en kunstnijverheid 1550-1750, door in Nederland werkzame auteurs gepubliceerd in de periode 1993-1997, Anna Bavinck (samenstelling), Eric Jan Sluijter (commentaar) (Utrecht 1998)

Bibliografie van Nederlands onderzoek in de periode 1993-1998 naar beeldende kunst in de twintigste eeuw, Mayken Jonkman (samenstelling), Jan de Vries (commentaar) (Utrecht 1999)

Bibliografie architectuur, stedenbouw en ruimtelijke ordening, tuin- en landschapsarchitectuur, monumentenzorg, door Nederlandse kunsthistorici 1995-1999, Marion J. Kuipers-Verbuijs (samenstelling) (Amsterdam 2000)

Nationaal Kunsthistorisch Congres 23 november 2002

Het Nationaal Kunsthistorisch Congres, de jaardag van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici, wordt dit jaar gehouden op zaterdag 23 november 2002 in Amersfoort, in het Mondriaanhuis. Na de jaarvergadering volgt de plenaire lezing, die wordt gegeven door Hans Belting, hoogleraar Kunstwetenschap und Mediengeschiedte aan de Hochschule für Gestaltung in Karlsruhe. Vervolgens is er gelegenheid (individueel) twee tentoonstellingen in het Mondriaanhuis te bezoeken.

Na de lunch in het Mondriaanhuis is er een excursieprogramma. Aan het einde van de middag vindt in het stadhuis van Amersfoort de traditionele borrel plaats (ons aangeboden door het gemeentebestuur) met de uitreiking van de kunsthistorische prijzen.

Het Mondriaanhuis is bereikbaar vanaf NS station met treintaxi of bus 5, 6, 7 en 8 (halte Varkensmarkt) of lopend in ongeveer 15 tot 20 minuten.

De totale kosten verbonden aan deze dag (inclusief koffie en lunch) bedragen 15 euro per persoon. U dient dit bedrag vóór 1 november aanstaande over te maken op postgiro 569560 ten name van de penningmeester van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici te Utrecht, onder vermelding van 'inschrijfgeld NKC 2002'.

Programma Kunsthistorisch Congres

09.30-10.00 uur	Inschrijving en ontvangst met koffie in het café van het Mondriaanhuis
10.00-10.10 uur	Ontvangst in de bovenzaal door de directeur van het Mondriaanhuis, mevr. Ankie de Jongh.
10.10-11.00 uur	Algemene Ledenvergadering van de V.N.K.
11.00-11.30 uur	Koffie in het café van het Mondriaanhuis
11.30-11.45 uur	Aanbieding van de bibliografie van Nederlands onderzoek in de periode 1997-2002 naar Middeleeuwse kunst en kunstnijverheid tot 1550 (samensteller Matthijs Ilsink)
11.45-12.45 uur	Lezing door Hans Belting (de titel van zijn lezing is nog onbekend)

Bibliografie van Nederlands onderzoek naar beeldende kunst en kunstnijverheid 1700-1900 door Nederlandse en in Nederland werkzame auteurs, gepubliceerd in de periode 1991 tot en met 2000 (18de eeuw) en 1996 tot en met 2000 (19de eeuw), Roman Koot (samenstelling), Charles Dumas en Saskia de Bodt (commentaar) (Utrecht 2001)

Bestellen kan schriftelijk: Primavera Pers, Van 't Hoffstraat 33, 2313 SN Leiden, fax 071-5144372, primavera.deregt@wx.nl

Jurywijziging Karel van Mander-prijs I Sinds 1989 is de Karel van Mander-prijs gesplitst in twee afzonderlijke prijzen. Een ervan (Van Mander-prijs I) zou voortaan worden uitgereikt aan de auteur van een bijzonder waardevolle publicatie op het gebied van de geschiedenis van de beeldende kunst en de daaraan verwante toegepaste kunst. Een tweede Karel van Mander-prijs wordt toegekend aan de auteur van een bijzonder waardevolle publicatie op het gebied van de geschiedenis van de architectuur en de daaraan verwante toegepaste kunst. Het gaat in beide gevallen om kunsthistorische publicaties, boeken, dissertaties, catalogi of afzonderlijke belangrijke artikelen. Daarbij is het niet noodzakelijk dat de auteur een afgestudeerde kunsthistoricus is; wel dient deze een Nederlander te zijn.

Voor de Karel van Mander-prijzen worden twee afzonderlijke jury's benoemd, samengesteld uit twee hoogleraren Beeldende Kunst resp. Bouwkunst, een bestuurslid van de Stichting Karel van Mander, en twee door de stichting te kiezen personen. De jury's worden aangesteld om tweemaal een prijs uit te reiken. Voor de jury voor de Van Mander-prijs I zijn nu nieuwe leden aangetrokken. De jury bestaat dan uit prof. dr. Aikema (KU Nijmegen, KU Leuven), dr. Bedaux (VU), prof. dr. A.M. Koldewij (KU Nijmegen), dr. A.M. Ottevanger (conservator moderne kunst, RKD) en drs. Raassen-Kruimel (bestuurslid Stichting Karel van Mander)

Beurs OVN

De Stichting ter bevordering van wetenschappelijk Onderzoek naar de geschiedenis van de Vrijmetselarij in Nederland stelt in 2002 voor het eerst een beurs ter waarde van € 1000 voor onderzoek ter beschikking van studenten en onderzoekers. Aanvragen voor deze beurs moeten betrekking hebben op onderzoek naar (aspecten van) de geschiedenis van de vrijmetselarij in Nederland. De beurs kan ten goede komen aan de materiële kosten die worden gemaakt bij onderzoek, bijvoorbeeld ten behoeve van een artikel of andere publicatie, een promotie, een tentoonstelling of ander project. Aanvragen kunnen worden ingediend tot uiterlijk 1 oktober 2002 door Nederlandse studenten en onderzoekers uit diverse disciplines (geschiedenis, kunstgeschiedenis, literatuurgeschiedenis, sociologie, gods-

- 12.45-14.15 uur Lunch in het café en mogelijkheid tot het bezoeken van twee tentoonstellingen in het Mondriaanhuis:
– Un parcours, de collectie Lahumière te Parijs
– Geometrisch-concreet IV
- 14.15-17.00 uur Excursieprogramma met rondleidingen in groepen van circa 20 à 25 personen. Er is een keuze uit het volgende aanbod:
1. Architectuur
Wandeling door de oude binnenstad met onder andere bezoek aan de synagoge, de muurhuizen en de dom.
2. Oude Kunst
Bezoeken aan Museum Flehite en de Mannenzaal van het voormalige St. Pieters Gasthuis
3. Moderne Kunst
Bezoeken aan De Zonnehof, Centrum voor Moderne Kunst (tentoonstelling Eugène Brands) en het Armando Museum
- 16.30-18.00 uur Borrel en uitreiking van de kunsthistorische prijzen in het stadhuis van Amersfoort.
- Circa 18.00 uur Einde programma

Oproep nieuwe redacteur *Kunsthistorici*

Na acht jaar redacteur van het bulletin van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici te zijn geweest, legt Carolien ten Bruggencate met ingang van 1 januari aanstaande de redactietaken neer. Het bestuur van de V.N.K. nodigt daarom kandidaten uit te solliciteren naar de functie van redacteur van het Bulletin van de V.N.K.

Het blad verschijnt vijf keer per jaar. De redacteur werkt in principe zelfstandig, maar heeft regelmatig contact met het bestuur over de inhoud van het bulletin. Hoewel de redacteur volgend jaar geen deel meer uitmaakt van het bestuur, woont hij/zij wel de bestuursvergaderingen bij. De redacteur verzamelt en redigeert kopij, en schrijft zelf bijdragen, zoals verslagen van het jaarlijkse Nationaal Kunsthistorisch Congres en personalia. Voor elke aflevering van het bulletin moet gerekend worden op een tijdsinvestering van circa veertig uur.

Van de redacteur wordt verwacht dat hij/zij foutloos Nederlands schrijft, over goede redactionele vaardigheden beschikt en ervaring heeft met vormgevers en uitgeverijen. Het huidige bulletin wordt gedrukt bij Waanders BV te Zwolle. De redacteur ontvangt een onkosten vergoeding van circa. 500 euro per jaar, exclusief reiskosten.

Sollicitaties kunnen tot uiterlijk 1 oktober worden gericht aan het

bestuur van de V.N.K.
Postbus 1410
3500 BK Utrecht

dienstwetenschappen, gender studies, etc.). De aanvragen worden beoordeeld door een speciaal ingestelde, onafhankelijke wetenschappelijke commissie, bestaande uit hoogleraren van binnen- en buitenlandse universiteiten. Voor het aanvragen van de beurs moet gebruik worden gemaakt van een daartoe bestemd formulier. Inlichtingen: Mevr. drs. M. Bax, secretaris OVN, Postbus 92004, 1090 AA Amsterdam; mevr. drs. A. Kroon, voorzitter OVN, tel. 070-3603129 (maandag tot en met vrijdag 10-17 uur); stichtingovn@yahoo.com.

De Groene-Boekman Scriptieprijs 2001

Op donderdag 20 juni jongstleden is De Groene-Boekman Scriptieprijs 2001 uitgereikt aan Laurien Saraber, in 2001 afgestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam. De titel van haar scriptie was 'Kiezen of delen: de toepasbaarheid van inhoudelijke subsidiecriteria op niet-westerse dans en fusievormen'. De prijs werd overhandigd door Gerrie Heevel, bestuurslid van de Boekmanstichting en de winnares werd toegesproken door haar docent Bram Kempers en door Emke Schaa van de Stichting PassePartout. Het juryrapport en een overzicht van alle inzenders staan op de website www.boekman.nl.

Oproep voor tentoonstelling over Helene Kröller Müller

Helene Kröller-Müller (1869-1939) was een vooruitstrevende vrouw met een bijzondere passie voor kunst. Zij heeft een van de grootste particuliere kunstverzamelingen in Nederland bijeengebracht, liet een museum bouwen om deze voor het publiek toegankelijk te maken en gaf belangrijke opdrachten aan architecten en kunstenaars, onder wie H.P. Berlage, Henry van der Velde, Bart van der Leek en Joseph Mendes da Costa. Kunsthistorici Audrey Wagtberg Hansen en Marijo Ariëns verrichten onderzoek naar de levensbeschouwing en persoonlijke opvattingen over kunst van Helene Kröller-Müller. In het kader van dit onderzoek en een geplande tentoonstelling zou het Kröller-Müller Museum graag in contact komen met particulieren / instellingen, die nog in het bezit zijn van correspondentie, foto's, filmbeelden en ander materiaal met betrekking tot Helene Kröller-Müller, haar kennissenkring, haar kunstverzameling of haar voormalige woonhuizen (zoals het Jachthuis St. Hubertus). Uiteraard zal alle informatie uiterst vertrouwelijk behandeld worden. Contactpersoon: Karin Coopman, tel. 0318-591241, karinc@kmm.nl.

AGENDA

Afgelast: International Contemporary Art Fair Maastricht

De in het vorige bulletin aangekondigde beurs voor moderne kunst in Maastricht gaat niet door. Van woensdag 4 tot en met zondag 8 september 2002 zou in het MECC in Maastricht een nieuwe internationale kunstbeurs worden gehouden: ICAM, de International Contemporary Art Fair Maastricht. Het is de organisatie niet gelukt om kwalitatieve hoogstaande galeriestruktuur te interesseren voor deze beurs. Als verdere oorzaken worden genoemd de aanslagen op 11 september 2001 en de verslechterende economische omstandigheden.

Symposium Aelbert en Jacob Cuyp

Het Rijksmuseum te Amsterdam en het Dordrechts Museum organiseren op zondag 1 september en maandag 2 september aanstaande een symposium naar aanleiding van de tentoonstellingen over Aelbert en Jacob Cuyp. Op 1 september zal dit symposium plaatsvinden in Dordrecht en op 2 september in Amsterdam. Tot de sprekers behoren; Alan Chong, John Loughman, Anna Tummers, Egbert Haverkamp-Begemann, Arthur Wheelock, Albert Blankert, Wouter Kloek. De eerste dag van het symposium zal staan in het teken van een nadere kennismaking met Aelbert en Jacob Cuyp en met de stad Dordrecht. De tweede dag zullen kwesties omtrent de definiëring van het oeuvre van vader en zoon centraal staan. Voor nadere informatie kunt u bellen met het Evenementenbureau van het Rijksmuseum, tel. 020-6747191/194.

Congres 'De toekomst van de zeventiende eeuw'

Op vrijdag 30 augustus 2002 organiseren de Werkgroep Zeventiende Eeuw, het Amsterdams Centrum voor de Studie van de Gouden Eeuw en het Rijksmuseum Amsterdam het congres 'De toekomst van de zeventiende eeuw'. De congressen van de Werkgroep Zeventiende Eeuw zijn meestal opgezet rond een interdisciplinair thema en bieden gelegenheid tot het presenteren van onderzoek over de periode 1550-1700. Voor het congres van 2002 is gekozen voor een ruimere opzet dan gebruikelijk en een breder onderwerp, namelijk de overdracht van zeventiende-eeuws cultuurgoed aan het tegenwoordige en toekomstige publiek. Aanleiding is de aanstaande verbouwing en herinrichting van het Rijksmuseum Amsterdam (te beginnen in 2003). Maar het nieuwe Rijksmuseum is niet de enige drastische verandering die de zeventiende eeuw te wachten staat. Het geschiedenisonderwijs ondergaat zijn meest verstrekkende hervorming tot nog toe. Mede onder invloed van de digitalisering verandert zowel de aard van het historisch onderzoek als de wijze

waarop resultaten openbaar worden gemaakt. Liggen hier nieuwe mogelijkheden om een brug te slaan tussen de wereld van specialisten en de interessefeer van een breder publiek of komen deze juist steeds verder uit elkaar te liggen? We schrijven zeventiende-eeuwse kunst, poëzie, toneel en muziek eeuwigheidswaardig toe, maar hoe zorgen we er voor dat werken ook daadwerkelijk worden bekeken, gelezen en beluisterd? Kortom, aanleiding genoeg om aan het begin van de eenentwintigste eeuw een discussie te wijden aan de toekomst van de zeventiende eeuw, met medewerking van onder meer Nelleke Noordervliet, Eddy de Jongh, Marijke Spies, Peter Sigmund, Paul Vandenbroeck, Cas Smithuijsen, Hans Croiset en Jean Pierre Rawie. Het congres vindt plaats op vrijdag 30 augustus van 10.00-18.00 in de Filmzaal van het Rijksmuseum Amsterdam (rechter hoofdingang). De kosten, inclusief lunch, bedragen: € 17 voor leden van Werkgroep Zeventiende Eeuw; € 22 voor niet-leden, studenten betalen € 8. U kunt zich opgeven bij Huigen Leeflang, Rijksmuseum Amsterdam, Postbus 74888, 1070 DN Amsterdam, h.leeflang@rijksmuseum.nl. Gelieve gelijktijdig het verschuldigde bedrag over te maken op girorekening nr. 4739223 ten name van Werkgroep Zeventiende Eeuw, te Hilversum, onder vermelding van 'Toekomst Zeventiende Eeuw'.

Symposium 'Aldo van Eyck, het kind en de stad'

Welke eisen worden in 2002 gesteld aan een kwalitatieve speelruimte voor de jeugd? Welke ruimte biedt het ruimtelijke ordeningsbeleid vandaag de dag aan kinderen in de stad om te spelen? Hoe kan kwalitatieve speelruimte voor jongere bewoners met de gestegen grondprijzen en schaarste aan ruimte in stedelijke gebieden gerealiseerd worden? Deze vragen staan centraal in het symposium 'Aldo van Eyck, het kind en de stad' op 6 september 2002 in Amsterdam. Deze studiedag wordt georganiseerd door het Stedelijk Museum, het Nationaal Jeugd Fonds Jantje Beton, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Platform Ruimte voor de Jeugd en het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW). Van 15 juni tot en met 8 september organiseert het Stedelijk Museum in Amsterdam de tentoonstelling *Ontwerpen voor kinderen, speelplaatsen door Aldo van Eyck en presentatie meubels en speelgoed*. Het symposium sluit de tentoonstelling af. Op deze studiedag wordt Aldo van Eyck geplaatst in de actualiteit: het belang van kwalitatieve speelruimte en kwalitatieve vormgeving ervan in stedelijke gebieden. Er staan in de lezingen twee thema's centraal, namelijk 'Evenwicht tussen kunst en speelwaarde' en 'Balanceren tussen sociale en economische waarde van de ruimte'. Dagvoorzitters zijn Ingeborg de Roode (Stedelijk Museum, Amsterdam) en Jan van Gils

(Secretaris General European Childfriendly Cities Network en directeur onderzoekscentrum Kind en samenleving, Antwerpen)

Programma:

- 9.30 uur Ontvangst en bezoek tentoonstelling
- 10.30 uur Welkomstwoord door Froukje Hajer (Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn)
Introductie door de voorzitter
- 10.35 uur Ingeborg de Roode, 'De speelobjecten van Van Eyck: duurzamer dan sneeuw. De betekenis van De Amsterdamse speelplaatsen van Aldo van Eyck (1947-1978)'
- 10.50 uur Francis Strauven (Universiteit van Gent), 'Miskende parels in het stadswefsel. De compositie-technieken die Van Eyck voor zijn speelplaatsen hanteerde'
- 11.15 uur Jan Ooms (Kompan Play Institute), 'Speeltoestellen in een nieuw tijdperk. Ontwerpproces speeltoestellen binnen huidige wet- en regelgeving in relatie tot beeldende kunst anno 2002'
- 11.30 uur Liane Lefaiivre (Technische Universiteit Delft), 'Space, place and play. De benadering van Van Eyck van 'ruimte' in 'plaats', het belang van speelplaatsen en de ideeën van Van Eyck in internationaal perspectief'
- 11.50 uur Lia Karsten (Universiteit van Amsterdam), 'Naar een kindvriendelijke openbare ruimte. Recente onderzoeksresultaten over de kwaliteit van de openbare ruimte voor kinderen en jongeren'
- 12.10 uur Lunch en mogelijkheid om de tentoonstelling te bezoeken
- 13.30 uur Speelplaatsen ontwerpen en de prijsvraag Ontwerp jij het mooiste speeltoestel?
Uitkomsten van de workshops en de prijsvraag, gehouden tijdens de tentoonstelling rond het ontwerp van het speelterrein het Westergasfabriekterrein in Westerpark door Sybolt Meindersma, speelruimtearchitect.
- 13.40 uur Ton Schaap (Dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam), 'Het huidige beleid in Amsterdam. Hoe realiseert Amsterdam speelruimte voor de jeugd in 2002? Uitdagingen en valkuilen voor het beleid in relatie tot betekenis van Van Eyck'
- 14.00 uur Paneldiscussie 'De erfenis van Aldo van Eyck'. Hoe kan binnen huidige beleidscontext de erfenis van Aldo van Eyck behouden blijven? Conclusies en aanbevelingen voor beleid en

praktijk ingeleid en geleid door Jan van Gils. In het panel nemen onder andere plaats: Lia Karsten, Ton Schaap, Frans Backhuijs (oud wethouder Jeugdbeleid en Ruimtelijke ordening gemeente Eindhoven) en de adjunct-directeur Grondbedrijf Amsterdam.

15.15 uur Prijsuitreiking *Ontwerp jij het mooiste speeltoestel?*

15.30 uur Afsluiting met een drankje

Het symposium in het Stedelijk Museum Amsterdam is bedoeld voor stedenbouwkundigen, architecten, beleidssector ruimtelijke ordening en jeugdbeleid, ontwerpers, opleidingen en andere betrokkenen bij speelruimtebeleid. Inschrijven kan online. Het deelnamebedrag is € 80,- inclusief congresmap, lunch, koffie, thee, informele afsluiting en de publicatie *Oases in het beton* van Lia Karsten. Inschrijving geschiedt op volgorde van aanmelding. Eén week voor de bijeenkomst ontvangt u per e-mail een bevestiging van deelname, de factuur en de routebeschrijving. Uitsluitend op vertoning van deze bevestiging heeft u toegang tot het congres. Voor meer informatie over de inhoud van dit symposium: Froukje Hajer, programma Jeugdwelzijn. Voor informatie over aanmelding: NIZW / Cursus- en Congresbureau, tel. 030-2306601, fax (030)23 06 490.

Symposium 'Pret! Leisure en landschap'

Bij de verschijning van het boek *Pret! Leisure en landschap* van Tracy Metz en de fotografen Janine Schrijver en Otto Snoek organiseert NAI Uitgevers een symposium over dit eigentijdse fenomeen, met de bedoeling om een brede vakwereld te laten reageren op de resultaten van het onderzoek van auteur en fotografen. In het boek beschrijft en analyseert Metz de invloed van de vrijetijdsindustrie op de inrichting van Nederland. Ze richt zich daarbij onder meer op de veranderingen in historische binnensteden, de vercommercialisering van de natuur en het cultureel erfgoed, en de ontwikkeling van attractieparken. Uitgangspunt van het symposium is ook het in kaart brengen van de gevolgen van 'pret' voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de wijze waarop daarover de besluitvorming plaats vindt.

Na een introductie van Tracy Metz zullen Hans Mommaas (onderzoeker vrijetijdswetenschappen KUB) en Wouter Vanstiphout (architectuurhistoricus en publicist) hun zienswijze op het verschijnsel 'pret' verwoorden. In het daaropvolgende rondetafelgesprek komen onder leiding van Tracy Metz lokale bestuurders en ondernemers aan het woord over de ontwikkelingen in de vermaaksindustrie. Deelnemers: Jan Doets (directeur ING Vastgoed), Sjarel Ex (directeur Centraal Museum Utrecht), Henk van Koevinge (directeur Roompot Recreatie Zeeland), Jan Vaessen (directeur

Openluchtmuseum Arnhem), Kees Vriesman (oud-directeur Rijksplanologische Dienst, nu directeur Staatsbosbeheer), Ronald van der Zijl (directeur Efteling). Tot slot leidt Reinoud van Assendelft (leisure consultant) een debat met verantwoordelijke ambtenaren en politici over de gevolgen van 'pret' voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, en over de vraag welke rol er is weggelegd voor beleid en politiek. Deelnemers: Adri Duijvestein (lid Tweede Kamer), Pieter van Geel (lid Tweede Kamer en oud-gedeputeerde ruimtelijke ordening Brabant), Hans Mommaas (onderzoeker vrijetijdswetenschappen KUB), Jan Oosterman (beleidscoördinator vrijetijdseconomie gemeente Rotterdam), Gert van Zwieten (gedeputeerde ruimtelijke ordening Zeeland).

Na het symposium introduceert H.J.A. Hofland op feestelijke wijze het boek *Pret! Leisure en landschap* en de bijbehorende fototentoonstelling in de Kunsthal in Rotterdam.

Het symposium 'Pret! Leisure en landschap' vindt plaats op 9 september 2002 in de Kunsthal, Museumpark, Westzeedijk 341 te Rotterdam, van 13.00 tot 17.30 uur. Informatie en inschrijving: NAI Uitgevers/Publishers, Rotterdam, www.naipublishers.nl, of Kunsthal Rotterdam, tel. 010-2010132.

Debat 'Terug naar Kassel'

In de lezingenreeks van Stedelijk Museum Bureau Amsterdam vindt op 12 september een debat plaats over hoe Nederlandse kunstcritici hebben geschreven over Documenta 11. Zijn er lessen uit de Documenta en de door haar aangekaarte kwesties te trekken, of kan de kunstcritiek weer overstappen op *business as usual*? Kunstcritici worden op deze avond onderzocht over hun eigen en andermans uitspraken en uitgangspunten. Aanvangstijd: 20.00. Informatie en reserveren: Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, Rozenstraat 59, 1016 NN Amsterdam, tel. 020-4220471, e-mail: mail@smba.nl, www.smba.nl

Open Monumentendag 2002

De Open Monumentendag, die dit jaar zal worden gehouden op 14 en 15 september, staat in het teken van koopmansgeest. Monumenten van de handel staan die dagen centraal. De vele monumenten uit de tijd van de Hanze, de Verenigde Oost-Indische Compagnie en West-Indische Compagnie spelen een hoofdrol. Pakhuizen, waaggebouwen, winkels, kantoren, scheepswerven zijn opengesteld voor publiek. Daarnaast staan ook weer duizenden andersoortige monumenten open voor bezichtiging. De Open Monumentendag wordt georganiseerd door de Stichting Open Monumentendag. Voor meer informatie: www.openmonumentendag.nl.

Symposium 'Passie of procedures. Over opdrachtgeverschap bij kunst in de openbare ruimte'

Op 26 september aanstaande wordt in Groningen een symposium georganiseerd onder de titel 'Passie of procedures, over opdrachtgeverschap bij kunst in de openbare ruimte'. De studiedag laat de veranderende ideeën van kunstenaars over kunst in de openbare ruimte zien en de impuls die dit kan geven aan de kwaliteit van die ruimte. De sprekers zullen vooral ook aandacht schenken aan de noodzakelijke condities waaronder een goed kunstwerk tot stand kan komen, en aan de rol van de opdrachtgever hierin.

Het symposium wordt georganiseerd door de provincie Groningen in samenwerking met het Centrum Beeldende Kunst in Groningen. 's Ochtends zullen vier sprekers (onder meer Marijke Martin, stedenbouwkundige; Jan Wijle, opdrachtenadviseur Stroom HCBK; Floris Plate, hoofdingenieur Directie Rijkswaterstaat) vanuit hun eigen specifieke invalshoek licht laten schijnen over het thema opdrachtgeverschap. 's Middags vindt er onder andere een debat plaats en zal er een bezoek worden gebracht aan de tentoonstelling die het CBK heeft ingericht, over spraakmakende voorbeelden van kunst in de openbare ruimte in den lande.

Het symposium vindt plaats in Meerwold, Laan Corpus den Hoorn 300 te Groningen. De dag duurt van 9.30 tot 17.00 uur. Meer informatie: Provincie Groningen, Katja Draper, tel. 050-3164919.

Art Forum Berlin

Van 26 tot en met 30 september vindt voor de zevende keer de internationale beurs voor moderne kunst Art Forum Berlin plaats. Rond 180 galerieën uit circa 25 landen nemen deel aan deze kunstbeurs. Het gebodene omvat schilderkunst, sculptuur, video, installaties, fotografie en alle andere hedendaagse media. De beurs wordt gehouden op het Messegelände Berlin aan de Hammarškjördplatz-Masurenallee in Berlijn. De entree bedraagt 12 euro. Meer informatie: www.art-forum-berlin.de.

Congres 'Facing Portraiture'

De University of Westminster in Londen, de National Portrait Gallery en de National Portrait Gallery van het Smithsonian Institute in Washington organiseren op 11 en 12 oktober in Londen een congres over hedendaagse kunsthistorische benaderingen van de studie van het portret. Belangrijke thema's zijn: het portret als historisch document, de veranderende rol en status van het portret en het portret en nationale identiteit. Sprekers zijn Hugh Brogan (University of Essex), over het portret in de Amerikaanse geschiedenis en Marcia Pointon (University of Manchester), over portretten als historische bewijsstukken. Overige sprekers zijn onder anderen John J. Gibson

(Courtauld Institute, Londen), Jonathan R. Jones (Hayward Gallery, Londen) David Lubin (Wake Forest University, North Carolina), Annette Peach (University of Oxford) en Gabriel Weisberg (University of Minnesota). Het congres sluit aan bij de grote tentoonstelling over portretschilderkunst en portretfotografie uit de National Portrait Gallery van het Smithsonian Institute in Washington, die van 10 december 2002 tot en met 12 maart 2003 in de National Portrait Gallery in Londen te zien is. Locatie van het congres is het Ondaatje Wing Lecture Theatre, National Portrait Gallery, Londen. Informatie: <http://carte.dsvr.co.uk/docs/facingportraiture/>

Erasmusprijs 2002: Bernd en Hilla Becher

De Erasmusprijs wordt jaarlijks toegekend aan een persoon of instelling die een voor Europa buitengewoon belangrijke bijdrage heeft geleverd op cultureel, sociaal of sociaal-wetenschappelijk terrein. De prijs bestaat uit een geldbedrag van 150.000 euro. De prijs voor het jaar 2002 gaat naar het Duitse fotografenechtpaar Bernd en Hilla Becher. De prijsuitreiking vindt plaats in het Koninklijk Paleis te Amsterdam, op 23 oktober.

Tentoonstellingen over het werk van het echtpaar Becher zijn in het najaar te zien in het Stedelijk Museum, Amsterdam (14 september tot en met 1 december 2002), het Nederlands Foto Instituut Rotterdam (9 november 2002 tot en met 5 januari 2003), Huis Marseille, Amsterdam (1 september tot en met 24 november 2002), Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam (6 september tot en met 3 november 2002), Fotografiemuseum Amsterdam (met werk van jonge fotografen geselecteerd voor de Masterclass met Hilla Becher; 18 oktober tot en met 8 december).

Ter gelegenheid van de toekenning verschijnt een feestbundel voor de fotografen, waarin leven en werk van beide kunstenaars worden benaderd vanuit een persoonlijke invalshoek. Het boek bevat foto's en andere illustraties, interviews met personen die met hen gewerkt en van invloed voor hen zijn geweest, en een gedeelte over de 'Becherschüler', waarin duidelijk wordt hoe hun werk andere fotografen heeft beïnvloed. Susanne Lange, directeur van de Photographische Sammlung/SK Stiftung, is de samensteller van het boek, dat teksten bevat van onder anderen Els Barents, Rudi Fuchs en Sol LeWitt (uitgave Schirmer/Mosel, ISBN 3-8296-0064-X, € 39,80). In de serie Praemium Erasmianum Essay schrijft Max van Rooy een essay over fotografie, met de titel *Het stille theater*.

De Stichting Praemium Erasmianum organiseert op de dag van de prijsuitreiking een colloquium met de titel 'Iconography or Ideology? Documentary photography and the representation of industry'. Het colloquium vindt plaats in huis Marseille, vanaf 14.30 uur. Sprekers zijn Susanne Lange, Bram Kempers, Mirelle Thijsen en

Thomas Weski. Als co-referenten treden op Bernd en Hilla Becher, Bart Hostede, Bert Hogenkamp en Christine Frisinghelli. Het colloquium is uitsluitend toegankelijk op uitnodiging. Meer informatie bij de Stichting Praemium Erasmianum, tel. 020-6752753, www.erasmusprijs.org Aansluitend bij de prijsuitreiking organiseren het Nederlands Foto Instituut en Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam fototentoonstellingen, respectievelijk 'Zwarte Rook. Over de betekenis van steenkool voor de fotografie' (9 november-5 januari) en 'De bloeiperiode van het Nederlandse bedrijfsfotoboek' (6 september-3 november

pAn Amsterdam

Van 20 tot en met 27 oktober vindt in de Parkhal van Amsterdam RAI voor de zestiende keer de nationale kunst- en antiekbeurs pAn Amsterdam plaats. 95 Nederlandse en 14 Vlaamse kunst- en antiekhandelaren tonen onder meer oude meesters, moderne en hedendaagse kunst, Aziatische beelden, antieke en 20ste-eeuwse juwelen, contemporaine fotografie, meubels, zilver, glas en porselein. De beurs is dagelijks geopend van 11.00 tot 19.00 uur. De entreprijzen bedragen € 12,50 per persoon, passe-partout € 35,00, CJP en 60+ € 10,00. Meer informatie: www.pan-amsterdam.nl.

AICA-congres Ivoorkust

Het 36ste congres van de AICA (Association International des Critiques d'Art) vindt plaats van 20 tot en met 24 oktober in Abidjan en Yamoussoukro in Ivoorkust. Aansluitend, van 25 tot en met 27 oktober, is er een excursie naar Yamoussoukro. Het congres heeft als thema 'Art, Minorities and Majorities' en richt zich op de gevolgen van de globalisering voor het culturele en artistieke leven, vooral in Afrika, Zuid-Amerika, Australië en Azië. Sprekers uit de verschillende regio's zullen de actuele situatie vanuit een veelheid aan gezichtspunten onder de loep nemen, waarbij ook de relatie tussen het westen en de voormalige koloniën belicht wordt. De beeldende kunst zelf is aanwezig in een selectie van de Biënnale van Dakar 2002, die in het Franse Cultureel Centrum in Abidjan wordt getoond. Informatie: www.aica-int.org/eng-static/eng-frameset.html. De Nederlandse afdeling van de AICA coördineert de deelname vanuit Nederland, zie: www.aicanederland.org

Studiemiddag 'Met de beste bedoelingen. Planning en stedenbouw in historisch perspectief'

Op vrijdag 25 oktober 2002 organiseert de werkgroep Stedengeschiedenis in samenwerking met het SISWO een studiemiddag getiteld 'Met de beste bedoelingen. Planning en Stedenbouw in historisch perspectief'. De studiemiddag vindt plaats in het SISWO, Plantage Muidergracht 4 te Amsterdam (020-527 0600). Dagvoorzitter is dr. Michiel

Wagenaar (Sociale Geografie, Universiteit van Amsterdam).

Programma:

- 13.00 uur dr. Ineke Pey (Kunstgeschiedenis, Vrije Universiteit Amsterdam) over 'Bouwen voor gezeten burgers. Architectuur en stedenbouw rond de voormalige vestingen Utrecht, Groningen en Nijmegen (ca 1875- 1901)'
- 13.30 uur discussie
- 13.30 uur pauze
- 14.30 uur dr. Anique Hommels (Merit Infonomics, Universiteit van Maastricht) over 'De (on)maakbare stad – maakbaarheidsdenken in de ruimtelijke vernieuwing van de Bijlmermeer'
- 15.00 uur discussie
- 15.30 uur dr. Marijke Martin (Architectuurgeschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen) over 'De Schipholregio als architectonisch bouwwerk'
- 16.00 uur discussie

De studiedag is gratis voor eenieder toegankelijk. Informatie kan worden ingewonnen bij Jan van den Noort (010-436 6014).

Historische bibliotheekinterieurs

Op 8 november organiseert de Stichting Het Nederlandse Interieur in Teylers Museum een studiemiddag over historische bibliotheekinterieurs. Centraal staat het thema van de spanning tussen nog bewaarde inrichtingen en het gebruik en de functie van de ruimte. Directe aanleiding zijn de plannen om de bibliotheek van het Rijksmuseum na de verbouwing in te richten als restaurant. Informatie over het definitieve programma en aanmelding via: SHNI, Postbus 15599, 1001 NB Amsterdam, fax 030-2712104, of: shni@planet.nl.

Symposium 'Het (foto)archief: van digitaal tot virtueel'

Het Nederlands Foto Instituut organiseert op 10 november het symposium 'Het (foto)archief: van digitaal tot virtueel'. Het archief, en meer in het bijzonder het beeldarchief, is een zeer actueel en fascinerend onderwerp, zeker bezien vanuit de fotografie. Het begrip 'fotografisch document' krijgt in het licht van de nieuwe ontwikkelingen nieuwe betekenissen. De organisatoren willen de huidige, ingrijpende, maar soms complexe ontwikkelingen met betrekking tot de digitalisering van (beeld)archieven in een breder verband te plaatsen. Onderwerpen tijdens het symposium zijn: beeldcultuur en informatiesamenleving; meta-data; herziening van de fotografiegeschiedenis; het collectieve visuele geheugen; het archief als machtsinstrument; copyright. Sprekers zijn Flip Bool (directeur Nederlands Fotoarchief), Ian Jeffrey (fotohistoricus), George Legrady (mediakunstenaar), Arjen Mulder (publicist),

Allan Sekula (fotograaf, theoreticus) en Kim Veltman (directeur McLuhan Instituut). Informatie: NFI, tel. 010-2132011 (reserveren is verplicht), www.nfi.nl.

Digital Art History?

Het jaarlijkse congres van CHART (Computers and the History of Art) is getiteld *Digital Art History? Exploring practice in a network society*. De conferentie belicht de ontwikkelingen op het gebied van digitale en multimediale hulpmiddelen voor kunst-historisch onderzoek, innovatieve beeldverwerkingstechnieken, beheer en archivering van elektronische bronnen en mogelijkheden en consequenties voor onderwijs. Het congres vindt plaats in The British Academy in Londen, op 14 en 15 november. Informatie: www.chart.ac.uk

Internationaal congres 'Cultural Crises in Art and Literature'

Van 20 tot en met 23 november aanstaande houdt het Groningse onderzoeksproject Groningen Studies in Cultural Change een internationaal congres rond het thema 'Cultural Crises in Art and Literature. Reflection and Reaction'. Aandacht zal worden besteed aan de mechanismen van verandering en verwerping van bestaande culturele vormen, en de intellectuele, esthetische en sociaal-politieke reacties op die veranderingen in kunst en literatuur. Het congres richt zich op de volgende perioden:

- Late Oudheid – Middeleeuwen
- Late Middeleeuwen – Vroegmoderne Tijd (ca. 1450-1650)
- Humanisme – Verlichting (1650-1750)
- Negentiende eeuw
- Einde van het modernisme en Nieuwste Tijd

Plenaire lezingen worden in ieder geval gehouden door Prof. Dirk de Geest (Leuven), Prof. Georg Bollenbeck (Siegen) en Prof. Marcia Hall (Philadelphia). Meer informatie: www.let.rug.nl/gsc.

Symposium 'Het karakter van de visuele cultuur in de negentiende eeuw'

De Werkgroep Negentiende Eeuw zal in samenwerking met het Huizinga Instituut op 22 en 23 november 2002 in Amsterdam een tweedaags symposium houden, gewijd aan het karakter van de visuele cultuur in de negentiende eeuw. In de negentiende eeuw zorgden tal van technische innovaties voor een nieuw medialandschap. De nieuwe media gaven antwoord op een groeiende vraag naar informatie over de natuur, de cultuur en de geschiedenis, en wakkerden tegelijk nieuw onderzoek aan. De fascinatie met het zien en de zichtbare werkelijkheid blijkt uit de toenmalige filosofie en fysiologie, in nauwe relatie met de ontwikkelingen in de beeldende kunsten. Ook de plaatsen waar men langs visuele weg kennis op kon doen, veranderden van aard en omvang: het panorama, het museum, het warenhuis, de wereldtentoonstelling. Deze plaatsen werden

letterlijk zichtbaarder als gevolg van nieuwe verlichtingsmogelijkheden. Tijdens het symposium zal gepoogd worden antwoord te geven op de vragen welke veranderingen de visuele cultuur in de periode 1800-1900 doormaakte en in welke mate de visuele cultuur van de negentiende eeuw verschilt van die van de eeuw daarvoor en de eeuw daarna. Andere vragen zijn die over de verspreiding en toegankelijkheid van de toenmalige visuele informatie, alsmede die naar de waardering van het visuele door de negentiende-eeuwers zelf. Het centrale thema van het symposium wordt op 23 november uiteengezet door Vanessa Schwarz (University of Southern California), auteur van *Spectacular Realities. Early mass culture in fin-de-siècle Paris*, Berkeley 1998. Informatie: Marlite Halbertsma, Erasmus Universiteit Rotterdam, 010-4082444, halbertsma@fhk.eur.nl, of: Julia Noordegraaf, 010-4081248, j.noordegraaf@fhk.eur.nl, website: www.negentiende-eeuw.nl

World's Cultural Heritage

Het driejaarlijkse congres van ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) wordt van 2-5 december in Madrid gehouden. Het thema is *Strategies for the world's cultural heritage – preservation in a globalised world: principles, practices, perspectives*. Na de openingstoespraak door Michael Petzet wordt het wetenschappelijk symposium op 2 december geopend met vier inleidingen, gevolgd door meer dan dertig voordrachten tijdens de daaropvolgende dagen. Kwesties betreffende monumenten van de twintigste eeuw zullen nadrukkelijk aandacht krijgen. Informatie: ICOMOS, Gaia Jungblodt, tel. 0033-145676770, www.international.icomos.org/madrid2002/

6de Internationale symposium over de conservering van hout en meubels

Op 13 december aanstaande vindt in het Rijksmuseum te Amsterdam het 6th International Symposium on Wood and Furniture Conservation plaats. Het thema van dit symposium is 'The Meeting of East and West in Furniture Trade'. Dit jaar wordt herdacht dat de Verenigde Oost-Indische Compagnie 400 jaar geleden werd opgericht. Na de ontdekking van nieuwe continenten kwamen exotische materialen beschikbaar, zoals schellak, oosters lakwerk, tropisch hardhout, ivoor, parelmoer en schildpad. Wederzijdse inspiratie en fascinatie leidden tot nieuwe vormen en een nieuwe vormentaal in decoratie. Exotische objecten werden zowel verzameld als geïmiteerd, en in de Nieuwe Wereld werd meubilair gemaakt dat beantwoordde aan de westerse smaak. Voor conservatoren van meubels vormen dit soort objecten een uitdaging, die een brede kennis vereist van materialen, decoratie en de geschiedenis van de culturele uitwisseling. Op het symposium zal onder meer gesproken worden over specifieke problemen en ethische

overwegingen ten aanzien van koloniale meubels en het gebruik van exotische materialen in westerse meubilair, over de handel in meubels en hout, en over conservering in diverse landen.

Voor meer informatie: Dominique van Loosdrecht, Rijksmuseum Amsterdam, Postbus 74888, 1070 DN Amsterdam, tel. 020-6747229, e-mail: d.van.loosdrecht@rijksmuseum.nl

Lezing Nathalie Heinich

Op 13 december houdt Nathalie Heinich, van 2000 tot eind 2002 namens de Boekmanstichting hoogleraar kunstsociologie aan de Universiteit van Amsterdam, een lezing in Felix Meritis. De voordracht is gebaseerd op haar boek *The Glory of Van Gogh* en draagt de titel 'De liefde voor Van Gogh: een antropologische benadering van artistieke bewondering'. De toegang bedraagt € 7,50 (€ 5,00 op vertoon van een collegekaart). Informatie: Forum voor Europese Cultuur, Ton Smolenaars (secretaris), tel. 020-6361521, smolenaars@vri.net.

Congres 'Space, Psyche and Psychiatry'

Van 13 tot en met 15 december organiseert het Centre for Health, Medicine and Society: Past and Present van de Brookes University in Oxford het congres 'Space, Psyche and Psychiatry: Mental Health/ Illness and the Construction and Experience of Space, ca. 1600-2000'. Het congres gaat over de verbanden tussen de gebouwde omgeving, geestesziekte/geestelijke gezondheid en psychiatrie. In de laatste 20 jaar is er een serie publicaties verschenen van de hand van architectuurhistorici, medische historici, psychiaters, geografen en sociologen, over onder meer het gebouw als machine voor geestelijke gezondheid; over invloed van de ruimte in psychiatrische instellingen; over het beleid ten aanzien van planning en ontwerp van zulke instellingen. In toenemende mate zijn de ervaringen van de patiënten zelf met deze ruimtes in de belangstelling gekomen, evenals trouwens de psychiatrisering van de ruimte in de maatschappij, buiten de muren van psychiatrische ziekenhuizen.

De organisatoren van het congres, Dr. Leslie Topp (kunsthistoricus, wiens onderzoek enkele jaren gericht is geweest op inrichtings-architectuur in Oostenrijk en Duitsland) en Dr. Jonathan Andrews (medisch historicus, gespecialiseerd in de geschiedenis van de Britse psychiatrie en inrichtingen) hebben een internationaal programma samengesteld met sprekers uit diverse disciplines, onder meer (medische) geschiedenis, kunstgeschiedenis, architectuurgeschiedenis, landschaps-architectuur, geografie, sociologie, psychologie en psychiatrie. Centrale onderwerpen zijn architectuur, situering en inrichting van opvang- en psychiatrische centra, de ervaring van de ruimte door patiënten en verplegers, de gevolgen voor de bouw van woonhuizen en de representatie

van psychiatrie in cultuur en media. Het aantal deelnemers aan dit congres is beperkt tot 50. Sluitingsdatum is 1 november 2002. Aanmelding en verdere informatie: Leslie Topp: ltopp@brookes.ac.uk; 01865-483573; Jonathan Andrews: jandrews@brookes.ac.uk; 01865-483484.

PERSONALIA

Op 6 juni jongstleden promoveerde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam **drs. J.H. Abbing** op het proefschrift *Why are artists poor? The Exceptional Economy of the Arts*. Promotor was prof. dr. A. Klamer. In zijn multidisciplinaire studie analyseert econoom, schilder en fotograaf Hans Abbing (1946) de economie van de kunsten. Wijden kunstenaars zich geheel belangeloos aan hun werk of laten zij zich ook leiden door economische motieven? Abbing behaalde in 1970 cum laude het doctoraalexamen economie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Tot 1976 werkte hij als onderzoeker aan de economische faculteit van diezelfde universiteit. Van 1978 tot 1983 volgde hij de Rietveld Academie in Amsterdam en sindsdien is hij werkzaam als beeldend kunstenaar. Vanaf 1990 heeft hij een parttime aanstelling als universitair docent aan de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Van het proefschrift is een handelseditie verschenen bij Amsterdam University Press (ISBN 5356-5655).

Op woensdag 8 mei jongstleden promoveerde **mevr. drs. R. Steenbergen** aan de Universiteit van Amsterdam op het proefschrift *Iets wat zo veel kost, is alles waard. Verzamelaars van moderne kunst in Nederland*. Promotor was prof. dr. B. Kempers. Kunstsociologe Renée Steenbergen, sinds 1987 kunstcriticus voor NRC Handelsblad, deed ruim vijf jaar onderzoek naar het hoe en waarom van verzamelaars: hun relatie met kunstenaars, met galleries, met musea – en met hun partner. In haar proefschrift toont Steenbergen aan dat in Nederland een groeiende groep kopers van hedendaagse kunst actief is. Daarmee weerlegt zij de mythe van het ontbrekende 'verzamelklimaat' in Nederland. Steenbergen ontdekte dat een meerderheid van de verzamelaars, die vaak opgespannen voet staan met professionele kunstkopers en museum-directeuren, belangstelling voor kunst meekreeg in het ouderlijk huis. Maar ook toevallige ontmoetingen met kunstenaars of verzamelaars zijn vaak van doorslaggevend belang. Een veeleisende of eenzijdige baan is vaak een reden om kunst te gaan verzamelen. De particuliere verzamelaars hebben zich volgens Steenbergen ontwikkeld tot een invloedrijke 'stille macht' van de kunstwereld. Renée Steenbergen behaalde haar kandidaatsexamen Klassieke Archeologie en

haar doctoraalexamen Kunstgeschiedenis van de Moderne Tijd aan de UvA. Ze is sinds 1987 kunstcriticus voor *NRC Handelsblad*, waaraan ze bijdragen leverde over met name moderne beeldende kunst en cultuurbeleid. Tot voor kort had zij een eigen galerie-rubriek in het Cultureel Supplement. Renée Steenbergen schrijft veelvuldig journalistieke en kunst beschouwende artikelen voor diverse Nederlandse- en Engelstalige kunsttijdschriften. Haar proefschrift verschijnt in een handelseditie bij uitgeverij Vassalucci.

Aan de Vrije Universiteit te Amsterdam promoveerde op 25 juni jongstleden **mevr. drs. M.J. Fritz-Jobse** op het proefschrift 'Een nieuwe vormtaal der gemeenschap – Joost Baljeu en het tijdschrift *Structure*: een kunstenaarsdebat'. Promotor was prof. dr. C.H. Blotkamp. Tussen 1958 en 1965 verscheen in Nederland het kunstenaars-tijdschrift *Structure*. De oprichter, Joost Baljeu, wilde de discussie hervatten over de theoretische grondslagen van de geometrisch-abstracte kunst. Jonneke Fritz-Jobse laat in dit proefschrift zien dat deze herbezinning zeker geen dogmatische herhaling inhield van de standpunten die De Stijl, het Bauhaus en de constructivisten eerder hadden ingenomen. Voor het onderzoek is voor het eerst gebruik gemaakt van de omvangrijke correspondentie die de bij het blad betrokken kunstenaars in de jaren vijftig en zestig met elkaar gevoerd hebben. Centraal in de studie staat de gedachtewisseling die Baljeu met de Amerikanen Charles Biederman en John Ernest, de Fransman Jean Gorin en de Engelsen Anthony Hill en Kenneth en Mary Martin heeft gevoerd over de relatie die de geometrisch-abstracte kunst zou moeten aangaan met de natuur, de mathematica en de bouwkunst.

Op 4 juni jongstleden verdedigde **mevr. drs. I. Jager** haar proefschrift *Hoofdstad in gebreke. Manoeuvres met Publieke Werken in Amsterdam, 1851-1901* aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Promotor was prof. dr. A. van der Woud. Het onderzoek beschrijft de geschiedenis van Publieke Werken aan de hand van twee hoofd-ambtenaren van de dienst (genieofficier W.A. Froger en stadsingenieur J.G. van Niftrik) en de geschriften die zij hebben nagelaten. Van het proefschrift is een handelseditie verschenen bij Uitgeverij 010 in Rotterdam (ISBN 90-6450-413-x).

Drs. E. van Ruyven volgde per 1 juni jongstleden Valentijn Byvanck op als medewerker communicatie en publiciteit bij Witte de With in Rotterdam. Erik van Ruyven studeerde kunst- en cultuurwetenschappen en wijsbegeerte aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Drs. O.J.M. Velthuis promoveerde 7 juni jongstleden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam op het proefschrift 'Talking

Kunsthistorici in digitale vorm?

Sinds 1989 geeft de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici een nieuwsbulletin uit, dat aan haar leden wordt toegestuurd. *Kunsthistorici* is altijd in gedrukte vorm verschenen. Dat kost veel geld en het is goed voorstelbaar dat de inhoud van het blad ook via een website bij de leden terecht kan komen. Voordeel hierbij is dat sneller gereageerd kan worden op actuele berichten. Nu komen persberichten van congressen en symposia vaak te laat binnen om nog geplaatst te kunnen worden. Volledig overschakelen op een digitale vorm lijkt vooralsnog niet wenselijk; wellicht is een combinatie van een website en een rondzendbrief (bijvoorbeeld twee keer per jaar) het beste alternatief. Momenteel overweegt het bestuur deze mogelijkheid. Het wil echter alle voor- en nadelen goed tegen elkaar afwegen en nodigt daarom de leden van de V.N.K. uit te reageren op dit idee.

Mail uw op- en aanmerkingen naar r.c.s.ten.bruggencate@planet.nl of vul onderstaande antwoordstrook in en stuur hem op naar R.C.S. ten Bruggencate, Noorderbinnensingel 34, 9712 XC Groningen.

Naam _____

Adres _____

Postcode _____ Woonplaats _____

Telefoon _____

Ik ben wel/niet voor overschakeling op een website

Opmerkingen, suggesties:

prices – Contemporary Art, Commercial Galleries, and the Construction of Value'. Promotor was prof. Dr. A. Klamer. Aan de hand van interviews met galeriehouders in Amsterdam en New York onderzocht econoom en kunsthistoricus Olav Velthuis (1972) hoe de prijzen van hedendaagse kunst tot stand komen. Het proefschrift beschouwt de markt voor hedendaagse kunst in Amsterdam en New York vanuit het perspectief van de economische sociologie. Velthuis laat zien dat prijzen van kunst niet willekeurig tot stand komen, maar resulteren uit een stelsel van 'prijzeregels.' Olav Velthuis studeerde Kunstgeschiedenis en Economie aan de Universiteit van Amsterdam.

COLOFON

Kunsthistorici wordt uitgegeven door en onder verantwoordelijkheid van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici. Het bulletin verschijnt zesmaal per jaar.

Bestuur V.N.K.

Prof. dr. A.M. Koldewey, voorzitter
Mevr. drs. F.R.E. Kuyvenhoven, secretaris
Drs. A.J. van Run, penningmeester
Drs. P. Schoon
Drs. L.L.J. de la Mar
Meer. drs. E.J.C. Raassen-Kruimel
Mevr. drs. R.C.S. ten Bruggencate
Dr. J.P.B.M. de Vries

Secretariaat V.N.K.

Mevr. drs. F.R.E. Kuyvenhoven
Graan voor Visch 14711
2132 VC Hoofddorp
e-mail: fransje.kuyvenhoven@icn.nl

Ledenadministratie

Mevr. M.L. de Ridder
Postbus 1410, 3500 BK Utrecht
tel. 030-253 64 37 (uitsluitend op dinsdag-
en vrijdagochtend 10.00-14.00 uur)
e-mail: M.deridder@let.uu.nl

Redactieadres

Mevr. drs. R.C.S. ten Bruggencate
Noorderbinnensingel 34, 9712 XC Groningen
e-mail: r.c.s.ten.bruggencate@let.rug.nl, of:
r.c.s.ten.bruggencate@planet.nl

Druk

Waanders Drukkers, Zwolle

Lidmaatschap V.N.K.

Een abonnement op *Kunsthistorici* is inbegrepen bij het lidmaatschap van de V.N.K. De jaarlijkse contributie bedraagt € 22,- voor leden met een betaalde baan, € 15,- voor leden zonder betaalde baan, ongeacht in welke maand men zich opgeeft. Men wordt verzocht gebruik te maken van de toegestuurde acceptgirokaart. Voor informatie kan men zich wenden tot de ledenadministratie.

Opzegging

Lidmaatschap en abonnement worden jaarlijks stilzwijgend verlengd. Het lidmaatschap kan alleen schriftelijk bij de ledenadministratie worden opgezegd, op elk moment en met onmiddellijke ingang. *Kunsthistorici* wordt dan niet meer toegestuurd en er volgt geen restitutie van lidmaatschapsgeld. Adreswijzigingen s.v.p. doorgeven aan de ledenadministratie (e-mail: M.deridder@let.uu.nl).

Kopij

Met suggesties voor bijdragen kan men zich wenden tot de redactie. Ook ontvangt de redactie graag gegevens voor de 'Agenda'. Voor het doorgeven van berichten voor de rubriek 'Personalialia' wordt men verzocht gebruik te maken van een formulier dat bij de redactie kan worden aangevraagd. Kopij voor het volgende nummer gaarne inzenden vóór 1 oktober 2002.